

pensioenfonds

Pensioenfonds PGB en Duurzaamheid (SFDR-verklaring)

Maart 2024

Inhoud

Duurzaamheidsinformatie Stichting Pensioenfonds PGB	3
Duurzaamheidsrisico's en het gevolg voor de waarde van de pensioenregeling	4
Milieu- en klimaatrisico's	4
Maatschappelijke en sociale risico's	4
Governance risico's	4
Impact van duurzaamheidsrisico's op pensioenen	4
Hoe gaat Pensioenfonds PGB om met duurzaamheidsrisico's?	6
Drie pijlers	6
Klimaatplan	7
Actief aandeelhouderschap	7
ESG-integratie	7
Impact-beleggingen	7
Verklaring Ongunstige Effecten Duurzaamheidsfactoren	9
Taxonomieverordening	10
Verantwoording	11
PGB Pensioendiensten	11
Dataleveranciers	11
Overige dienstverleners	11
Gebruik van modellen	11
Bijlagen	12
Begrippen en afkortingen	12

Duurzaamheidsinformatie Stichting Pensioenfonds PGB

Stichting Pensioenfonds PGB (hierna PGB of het pensioenfonds) heeft sinds 2022 de volgende beleggingsovertuiging: “Wij achten duurzaamheid noodzakelijk om ervoor te zorgen dat onze deelnemers kunnen genieten van een goed pensioen in een leefbare wereld.

Om onze lange termijn beleggingsdoelstelling conform onze pensioenambitie te realiseren beoordelen wij al onze beleggingen op de elementen rendement, risico's, kosten en duurzaamheid”.

Met dit document geeft PGB inzicht in enkele specifieke kenmerken over hoe we omgaan met duurzaam beleggen (hierna DB). Dit document maakt onderdeel uit van de verplichte openbaarmakingen uit hoofde van artikel 2 van Verordening (EU) 2019/2088.

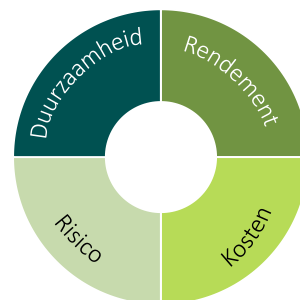
Het eerste deel van dit document gaat over duurzaamheidsrisico's. Eerst leggen we uit wat duurzaamheidsrisico's zijn en wat het mogelijke effect is van duurzaamheidsrisico's op de pensioenregelingen die PGB aanbiedt. Vervolgens leggen we uit hoe PGB omgaat met die duurzaamheidsrisico's.

In het tweede deel van dit document leest u wat we nog meer doen binnen ons DB-beleid. Daarnaast beschrijven we welke databronnen we gebruiken en welke meetmethodes we hanteren.

Veel van deze informatie staat ook op de website van Pensioenfonds PGB. Op de DB-webpagina van PGB¹ is o.a. de volgende informatie te vinden:

1. Het duurzaam beleggingsbeleid;
2. Het klimaatplan²;
3. Het jaarverslag duurzaam beleggen;
4. De verklaring ongunstige effecten;
5. De uitsluitingslijst;
6. Stem- en engagementrapportages.

In dit document wordt alle informatie op een beknopte wijze bij elkaar gebracht.

¹ Zie <https://www.pensioenfondspgb.nl/duurzaambeleggen>

² Het klimaatplan is onderdeel van het duurzaam beleggingsbeleid, maar is een apart document

Duurzaamheidsrisico's en het gevolg voor de waarde van de pensioenregeling

De term 'duurzaamheidsrisico' is in de wet opgenomen. Duurzaamheidsrisico is het risico dat de waarde van de beleggingen van Pensioenfonds PGB daalt door gebeurtenissen of omstandigheden op ESG-gebied³.

Bij gebeurtenissen op ecologisch gebied kunt u bijvoorbeeld denken aan klimaatverandering, biodiversiteit en vervuiling. Bij gebeurtenissen op sociaal gebied gaat het bijvoorbeeld om mensenrechten, arbeidsomstandigheden en productaansprakelijkheid. Bij governance kan gedacht worden aan thema's als aandeelhoudersrechten, bedrijfsethiek, diversiteit en beloning van bestuurders.

Duurzaamheidsrisico's kunnen negatieve gevolgen hebben voor bedrijven en landen en daardoor de waarde van de uitgegeven aandelen en/of obligaties negatief beïnvloeden. Hierna volgen een enkele voorbeelden:

Milieu- en klimaatrisico's

Klimaatverandering en biodiversiteitsverlies vormen belangrijke risico's voor bedrijven en beleggers⁴.

Naar verwachting worden fossiele energiebronnen de komende jaren in toenemende mate vervangen door het duurzame energiebronnen. Bedrijven die momenteel sterk afhankelijk zijn van fossiele energiebronnen (bijvoorbeeld: staalproducenten, autofabrikanten en olie- en gasmaatschappijen) worden mogelijk negatief geraakt door deze transitie. Dat kan als er bijvoorbeeld door wet- en regelgeving die het gebruik van fossiele brandstoffen aan banden legt of duurder maakt of door de dalende kosten van hernieuwbare energiebronnen. Dit wordt het transitierisico genoemd.

Door klimaatverandering ontstaan er ook zgn. fysieke risico's voor bedrijven en overheden. Klimaatverandering verhoogt de kans en intensiteit van extreme weersomstandigheden. Bedrijven met productieactiviteiten op plaatsen die kwetsbaar zijn voor overstroming of droogte kunnen hierdoor negatief geraakt worden waardoor de productie voor korte of langere tijd wordt stilgelegd of de productiviteit afneemt⁵. Ook de waarde van vastgoedbeleggingen kan beïnvloed worden door nieuwe normen voor energieverbruik die bijvoorbeeld om extra investeringen vereisen.

Ook overheden kunnen getroffen worden door milieurisico's. Denk aan de materiële en menselijke schade van overstromingen en aanhoudende droogte, die kan leiden tot hogere overheidsuitgaven en politieke spanningen.

Maatschappelijke en sociale risico's

Een voorbeeld van een sociaal risico is wanneer een bedrijf negatief in het nieuws komt vanwege een arbeidskwestie zoals het verhinderen dat medewerkers zich bij een vakbond aansluiten of onveilige werkomstandigheden. Deze situatie kan bijvoorbeeld leiden tot verminderde productiviteit, desinvestering door beleggers en een verslechterde reputatie, waardoor de financiële cijfers verslechteren.

Een vergelijkbare situatie is ook denkbaar op landenniveau. Zo kan aanhoudende sociale onrust de aantrekkelijkheid van een land voor buitenlandse investeerders aantasten.

Governance risico's

Een voorbeeld van een governance risico is als er binnen een bedrijf onvoldoende controle plaatsvindt op of door het bestuur van het bedrijf. Onvoldoende of ineffectieve controles kunnen bijvoorbeeld het risico op fraude vergroten. Dat leidt mogelijk tot imagoschade en boetes waardoor de financiële positie van het bedrijf verslechtert. Onvoldoende aandacht voor governance-vraagstukken vormt bijgevolg een duurzaamheidsrisico.

Goede governance is ook relevant voor overheden. De inrichting en effectiviteit van de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht kan de maatschappelijke stabiliteit en economische ontwikkeling van een land beïnvloeden. Dat heeft vervolgens weer impact op de financiële gezondheid van een land en mogelijk ook de waarde van de staatsobligaties.

Impact van duurzaamheidsrisico's op pensioenen

De bovengenoemde risico's kunnen, zowel op korte als lange termijn, tot een lagere waardering leiden van beleggingen zoals aandelen, obligaties en vastgoed. Als een pensioenfonds dus onvoldoende aandacht heeft voor duurzaamheidsrisico's kan dat een negatieve impact hebben op toekomstige pensioenen en huidige

³ De letters ESG verwijzen naar Environment (milieu, natuur, klimaat of ecologie), Social (sociaal, maatschappelijk) en Governance (goed bestuur). De wijze waarop een bedrijf omgaat met ESG-factoren kan de lange-termijn waarde van het bedrijf beïnvloeden.

⁴ Zie <https://www.dnb.nl/groene-economie/platform-voor-duurzame-financiering/werkgroep-biodiversiteit/>

⁵ Zie <https://www.eea.europa.eu/en/topics/in-depth/extreme-weather-floods-droughts-and-heatwaves?>

pensioenen. Pensioenuitkeringen en -voorzieningen moeten dan bijvoorbeeld worden gekort of kunnen onvoldoende verhoogd worden om te compenseren voor inflatie.

PGB probeert daarom de relevante, materiële duurzaamheidsrisico's van de beleggingen te identificeren, te beoordelen en binnen de vastgestelde risicolimieten te houden. Het duurzaam beleggingsbeleid van PGB beschrijft hoe PGB dat doet en welke maatregelen het fonds treft. Het duurzaam beleggingsbeleid heeft ook aandacht voor de kansen die de duurzaamheidsrisico's met zich meebrengen. Denk bijvoorbeeld aan het financieren van de energietransitie door groene obligaties. Het duurzaam beleggingsbeleid is onderdeel van het beleggingsbeleid van PGB.

In de volgende paragraaf beschrijft hoe het pensioenfonds dat doet.

Hoe gaat Pensioenfonds PGB om met duurzaamheidsrisico's?

Pensioenfonds PGB identificeert, beoordeelt en mitigeert relevante duurzaamheidsrisico's op een actieve wijze. Dat doet het fonds op verschillende manieren. Het beleid is erop gericht om materiële duurzaamheidsrisico's in de beleggingsportefeuille te beperken en kansen te benutten

Belangrijke onderdelen van het duurzaam beleggingsbeleid zijn:

1. De 3 pijlers;
2. Actief aandeelhouderschap;
3. Het klimaatplan;
4. Impact-beleggen.

Drie pijlers

PGB vindt het belangrijk dat beleggingen een goed rendement hebben en bijdragen aan de transitie naar een duurzame samenleving en economie. Het pensioenfonds beoordeelt daarom beleggingen op rendement, risico's, kosten en duurzaamheid.

Met de keuze van onze beleggingen oefenen we invloed uit op de wereld om ons heen. Hoewel die invloed bescheiden is, is het wel onze verantwoordelijkheid die invloed positief te gebruiken. Pensioenfonds PGB oefent haar invloed uit door gericht actie te nemen op drie terreinen. Dat zijn de zgn. drie pijlers van het duurzaam beleggingsbeleid:

1. Beperken;
2. Versterken;
3. Benutten.

Beperken

Onder de beperken-pijler vallen de bedrijven en overheden waarin het pensioenfonds niet belegt omdat:

1. Het wettelijk niet toegestaan is (e.g. EU-sanctielijsten);
2. De organisatie producten of diensten aanbiedt waarin het pensioenfonds niet wenst te investeren (e.g. tabak) op basis van normen en waarden of risico-overwegingen;
3. De organisatie in kwestie niet of onvoldoende de internationale normen respecteert die het pensioenfonds onderschrijft (e.g. UN Global Compact⁶).

Versterken

Ten eerste geeft het pensioenfonds via de versterken-pijler invulling aan haar fiduciaire rol als aandeelhouder.

Hierbij zoekt PGB de dialoog met de bedrijven en overheden waarin wordt belegd en brengt het haar stem uit op aandeelhoudersvergaderingen. Op deze wijze tracht PGB invloed uit te oefenen op bedrijven waarin wordt belegd opdat deze organisaties inzicht geven in:

1. De risico's die ze lopen met betrekking tot milieu en klimaat, arbeids- en mensenrechten en goed bestuur;
2. Op welke manier en hoe effectief ze de materiële risico's op die gebieden beheersen;
3. Op welke manier en hoe effectief ze een bijdrage leveren aan de transitie naar een duurzame economie.

Door op dit vlak krachten te bundelen met andere beleggers, hoopt het pensioenfonds op een kostenefficiënte en effectieve manier invloed uit te oefenen op de bedrijven waarin wordt belegd.

Ten tweede implementeert PGB via deze pijler beleggingsstrategieën waarbij bedrijven, die kunnen en willen bijdragen aan een duurzame transitie, overwogen worden t.o.v. de relevante, strategische benchmark.

Op die manier alloceert PGB relatief meer naar bedrijven die een positieve bijdrage leveren aan de transitie. Tegelijkertijd beperkt het pensioenfonds het risico op een materiële daling van de waarde van een bedrijf door de gevolgen van klimaatverandering (e.g. extreme of aanhoudende schade door storm, neerslag of droogte), veranderende wet- en regelgeving (e.g. carbon taks), nieuwe technologie (e.g. duurzame energiebronnen) of veranderende sociale normen (e.g. reputatieschade die leidt tot minder verkopen of claims na een ernstig incident).

⁶ UN Global Compact: 10 principes van de Verenigde Naties voor duurzaam ondernemen. Ze betreffen mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en anticorruptie.

Benutten

De derde pijler omvat de impact-beleggingen van het pensioenfonds. De beleggingen die in aanmerking komen voor deze pijler moeten voldoen aan de impact-definitie van het Global Impact Investing Network (hierna GIIN).

Klimaatplan

Het klimaatrisico is een materieel risico voor een universele belegger als PGB. Bijgevolg heeft het pensioenfonds het Commitment Klimaatakkoord ondertekend en, in lijn met de leidraad van de pensioenfederatie, een klimaatplan opgesteld⁷. Dat plan wordt jaarlijks herzien.

De kernpunten van het klimaatplan zijn:

1. PGB belegt niet in bedrijven waarvan de omzet en/of elektriciteitswinning voor meer dan 10% afkomstig is uit thermische kolen, teerzandolie en/of schaliegas (beperken);
2. PGB streeft naar een 50%-reductie van de CO₂e-voetafdruk van haar beleggingsportefeuille ten opzichte van einde 2020 (versterken). Hierbij wordt WACI als maatstaf gebruikt⁸;
3. PGB gaat het gesprek aan met bedrijven om ze te stimuleren hun CO₂e-uitstoot structureel te verminderen (versterken);
4. PGB belegt 9% van de matchingportefeuille in groenen obligaties (benutten).

Actief aandeelhouderschap

Als actief aandeelhouder gaat PGB de dialoog aan met de bedrijven waarin wordt belegd. Het doel is om bedrijven aan te moedigen om belangrijke risico's op het gebied van maatschappij, milieu en governance op een effectieve wijze te beheersen en zo de waardecreatie op de lange termijn te borgen.

PGB gaat de dialoog niet zelf aan. Pensioenfonds PGB heeft Columbia Threadneedle Investments (hierna CTI) aangesteld om die gesprekken namens het pensioenfonds te voeren. Dat vindt plaats binnen het kader van het engagementprogramma dat CTI voor PGB en andere institutionele beleggers uitvoert. Door op dit vlak krachten te bundelen met andere beleggers, hoopt het pensioenfonds op een kostenefficiënte en effectieve manier invloed uit te oefenen op de bedrijven waarin wordt belegd.

Daarnaast vertegenwoordigt CTI het pensioenfonds op de aandeelhoudersvergadering van de beursgenoteerde bedrijven.

In beide gevallen betreft het beursgenoteerde bedrijven waarvan PGB aandelen heeft en stelt PGB het beleid vast. CTI voert vervolgens het beleid uit, waarbij PGB de uitvoering monitort. CTI rapporteert op reguliere basis over de uitvoering van het beleid en stemt, waar van toepassing, voorgenomen besluiten vooraf af met PGB.

Op de PGB-website leest u hoe we gestemd hebben op de aandeelhoudersvergaderingen.

ESG-integratie

Een deel van de PGB-beleggingsportefeuille wordt beheerd door externe vermogensbeheerders.

PGB gaat ook met haar vermogensbeheerders het gesprek aan over duurzaamheid en stelt op dat vlak ook eisen. PGB verwacht van haar vermogensbeheerders duurzaamheidsaspecten meewegen bij het nemen van beleggingsbeslissingen. Hierbij beoordeelt PGB onder andere het duurzaamheidsbeleid en de beleggingsrapportages van deze dienstverleners.

PGB streeft ernaar om op termijn een integrale toepassing van duurzaamheidscriteria over de gehele beleggingsportefeuille te hebben. Dat is momenteel nog niet voor alle beleggingscategorieën mogelijk. Denk hierbij aan niet-beursgenoteerde beleggingen en overheidsobligaties. Maar PGB verwacht wel dat de huidige, externe ontwikkelingen hierbij zullen helpen. Bijvoorbeeld wet- en regelgeving, betere ESG-data, betere analysetechnieken en nieuwe, meer effectievere beleggingsstrategieën.

Impact-beleggingen

De benutten-pijler omvat de impact-beleggingen van het pensioenfonds. De beleggingen die in aanmerking komen voor deze pijler moeten voldoen aan de impact-definitie van het Global Impact Investing Network (hierna GIIN).

⁷ Zie <https://www.pensioenfederatie.nl/website/themas/vermogensbeheer/klimaatcommitment>

⁸ WACI: Weighted average carbon intensity of gewogen gemiddelde CO₂e-intensiteit

De definitie luidt als volgt: **“Impact investments are investments made with the intention to generate positive, measurable social and environmental impact alongside a financial return.** Impact investments can be made in both emerging and developed markets, and target a range of returns from below market to market rate, depending on investors' strategic goals.”⁹.

Pensioenfondsen PGB gaat hierbij concreet op zoek naar beleggingen die:

1. Vooraf bepaalde, meetbare duurzaamheidsdoelen hebben, die aansluiten op de thema's en de doelen die het pensioenfonds relevant vindt;
2. Een normaal marktrendement opleveren gegeven de risico's die worden gelopen en de kosten die in rekening worden gebracht.

Alle beleggingen hebben een impact, positief of negatief, op milieu en maatschappij. Soms wordt die impact doelbewust nagestreefd en soms niet, maar kan die wel gemeten worden. Denk bijvoorbeeld aan de SDG-bijdrage van een belegging die wel gemeten kan worden omdat er toevallig SDG-data beschikbaar is, maar waar niet doelbewust op gestuurd wordt.

Echter, bij impact-beleggen is de GIIN-definitie leidend. Dat vereist intentionaliteit en transparantie van de portefeuillemanager over de wijze waarop hij/zij de beoogde specifieke impact in de echte wereld denkt te realiseren, te meten en te managen.

PGB maakt bijgevolg bewust het onderscheid tussen impact-beleggingen en beleggingen-met-impact (geen intentionaliteit en formele sturing en rapportage vereist).

⁹ Zie <https://thegiin.org/impact-investing/need-to-know/#what-is-impact-investing>

Verklaring Ongunstige Effecten Duurzaamheidsfactoren

PGB acht duurzaam beleggen noodzakelijk om ervoor te zorgen dat haar deelnemers kunnen genieten van een goed pensioen in een leefbare wereld. Om haar lange termijn beleggingsdoelstelling conform haar pensioenambitie te realiseren beoordeelt PGB al haar beleggingen op rendement, risico's, kosten en duurzaamheid.

PGB neemt hierbij de belangrijkste ongunstige effecten van zijn beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking en heeft daarom een geconsolideerde verklaring opgesteld en gepubliceerd inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren van het pensioenfonds.

U kan de verklaring Verklaring Ongunstige Effecten Duurzaamheidsfactoren van PGB vinden op de duurzaam beleggen-pagina van de PGB-website¹⁰.

¹⁰ Zie <https://www.pensioenfondspgb.nl/over-pensioenfonds-pgb/beleggen/duurzaambeleggen/>

Taxonomieverordening

De Europese Unie (hierna EU) heeft een kader opgesteld om te bepalen welke economische activiteiten ecologisch duurzaam zijn. Dit kader is vastgelegd in de Taxonomieverordening en kent de volgende zes ecologische doelstellingen:

1. Mitigatie van klimaatverandering;
2. Adaptie aan klimaatverandering;
3. Duurzaam gebruik van water en mariene hulpbronnen;
4. Transitie naar een circulaire economie;
5. Preventie en bestrijding van verontreiniging;
6. Bescherming en herstel van de biodiversiteit en ecosystemen.

Economische activiteiten zijn volgens de Taxonomieverordening duurzaam als:

1. Ze substantieel bijdragen aan één of meer ecologische doelstelling(en); en
2. Geen ernstig afbreuk doen aan andere ecologische doelstellingen.

Om dit te kunnen bepalen stelt de EU in haar Taxonomieverordening gedetailleerde vereisten, waar hier niet op ingegaan wordt.

Pensioenfonds PGB vindt het belangrijk te investeren in economische activiteiten die bijdragen aan deze ecologische doelstellingen. Op grond van de Taxonomieverordening moet Pensioenfonds PGB transparant maken welk percentage van zijn beleggingen substantieel bijdraagt aan elk van de zes doelstellingen en moeten die beleggingen concreet gealloceerd worden aan die doelstellingen. Op dit moment is die allocatie van 0%.

PGB wil haar deelnemers wel inzicht geeft in de bijdrage van de beleggingen aan een duurzame maatschappij en economie. Dat doet het pensioenfonds via haar duurzaam beleggen-jaarverslag. Dat jaarverslag kunt u vinden op de duurzaam belegen-pagina van de PGB-website.

Verantwoording

In deze paragraaf leggen we uit welke methodes, databronnen en externe partijen PGB gebruikt in het kader van duurzaam beleggen.

PGB Pensioendiensten

PGB Pensioendiensten is 100% dochter van PGB. In het kader van duurzaam beleggen ondersteunt PGB Pensioendiensten het pensioenfonds als volgt:

1. Voorbereiden beleidsvoorstellen met betrekking duurzaam beleggen;
2. Ondersteunen bij de monitoring van wettelijke ontwikkelingen en implementatie ervan;
3. Selecteren en monitoren van externe dienstverleners (externe vermogensbeheerders, dataleveranciers, etc.);
4. Managen van bepaalde beleggingsportefeuilles;
5. Opstellen en toelichten van beleggingsrapportages, waarbij rendement, risico's, kosten en duurzaamheid aan bod komen;
6. Beantwoorden van vragen van derden m.b.t. duurzaam beleggen (deelnemers, toezichthouders, pers, etc.);
7. Ondersteunen bij voorbereiding en publicatie externe rapportages en beantwoorden externe vragen;
8. Onderhouden van de duurzaam beleggen-pagina op de PGB-website;
9. Ondersteunen bij het toetsen van de opzet en werking van het risicomanagement.

Dataleveranciers

PGB maakt voor de implementatie het duurzaam beleggingsbeleid gebruik van de volgende databronnen: Sustainalytics, Economist Intelligence Unit (EIU), SDI-AOP/Qntigo en CTI.

Sustainalytics speelt een centrale rol bij het uitsluitingenbeleid en beoordeelt of beursgenoteerde bedrijven voldoen aan de richtlijnen van de UNGC. Dit betreft schendingen van mensenrechten, arbeidsrechten, het milieu en anti-corruptiemaatregelen. Sustainalytics identificeert ook bedrijven die betrokken zijn bij activiteiten die PGB heeft uitgesloten (bijv. tabak, schaliegas, clustermunitie) en controleert op de naleving van (inter)nationale sanctielijsten.

EIU wordt gebruikt in de kader van het uitsluitingenbeleid en beoordeelt overheden met betrekking tot ESG-factoren¹¹.

Op basis van de bovenstaande informatie stelt PGB op kwartaal een uitsluitingenlijst op die vervolgens wordt toegepast op de beleggingsportefeuille.

Daarnaast steunt PGB op de analyses van Sustainalytics en CTI om zware incidenten te identificeren met betrekking tot milieu, klimaat en maatschappij. Die informatie wordt in het kader van engagement gebruikt na te gaan of bedrijven de nodige inspanning leveren om incidenten met ernstige gevolgen op maatschappelijke, milieu of klimaat vlak te voorkomen en de nodige zorgvuldigheid te tonen om de gevolgen te herstellen en herhaling te voorkomen. De noodzaak om zorgvuldig om te gaan met (het risico op) ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren staat ook bekend als 'due diligence' en is opgenomen in de UNGP en de OESO-richtlijnen.

Tot slot maakt PGB gebruik van de SDG-scores van SDI-AOP/Qntigo om de bijdrage van beursgenoteerde bedrijven SDG's te meten. Die scores worden afgeleid van producten en diensten van de bedrijven in kwestie.

Overige dienstverleners

Naast PGB Pensioendiensten maakt PGB gebruik van diverse externe vermogensbeheerders.

Hoewel CTI de rol van dataleverancier heeft, is de belangrijkste taak van CTI het uitvoeren van het PGB-beleid met betrekking tot actief aandeelhouderschap. De uitvoering vindt plaats binnen het REO-programma van CTI¹².

Gebruik van modellen

PGB hanteert, in beperkte mate, toekomstgericht klimaatscenario's om de klimaatplannen en acties te beoordelen van bedrijven waarin belegd en de activiteiten van CTI op het vlak van actief aandeelhouderschap te sturen en te beoordelen. PGB steunt hierbij op Low Carbon Transition Rating (LCTR) data en modellen van Sustainalytics, die begin 2023 op de markt kwam. PGB vindt de data en de gehanteerde assumpties van de modellen nog onvoldoende betrouwbaar om op basis daarvan harde beleggingsdoelen en -limieten te formuleren.

¹¹ ESG: Environment (milieu en klimaat), Sociaal of maatschappelijk en Governance.

¹² REO: Responsible engagement overlay

Bijlagen

Begrippen en afkortingen

Begrip/Afkorting	Definitie
Actief aandeelhouderschap	Gesprek over zowel financiële resultaten, het corporate governance model als maatschappelijke en milieugerelateerde impact aangaan met bedrijven en sectoren waarin belegd wordt (engagement) en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen (voting). Actief aandeelhouderschap is een belangrijk onderdeel van duurzaam beleggen.
ASCOR	Assessing sovereign climate-related opportunities & risks (https://www.unpri.org/ascor-project/the-ascor-project-progress-report/10120.article)
CA100+	Climate Action 100 (CA100+) is een internationaal samenwerkingsverband van beleggers met als doel de bedrijven die het meeste bijdragen aan de uitstoot van broeikasgassen te motiveren om de nodige acties te ondernemen om de klimaatverandering tegen te gaan en hun activiteiten in lijn te brengen met het Klimaatakkoord van Parijs. (https://www.climateaction100.org/)
CO2e	CO2 equivalent van broeikasgas (https://ghgprotocol.org/)
CO2e-intensiteit	PGB gebruikt CO2e-intensiteit voor rapportagedoeleinden en als basis voor beleggingsdoelstellingen en -beslissingen.
CO2e-profiel van beleggingen	Bestaat uit volgende indicatoren: CO2e-intensiteit, financed emissions, ITR-score (of equivalent), SFDR CO2e-voetafdruk, de mate waarin de beleggingen voldoen aan de minimale klimaateisen van PGB en het percentage klimaatoplossingen in de portefeuille.
CTI	Columbia Threadneedle Investments. CTI voert het engagement- en stemprogramma van PGB uit.
DNB	De Nederlandsche Bank. Centrale bank van Nederland. Houdt o.a. financieel toezicht op pensioenfondsen en geeft handvatten m.b.t. de beheersing van financiële en duurzaamheidsrisico's (zie o.a. https://www.dnb.nl/groene-economie/klimaatverandering/)
Engagement	Zie actief aandeelhouderschap
EMC	Emerging market credits. Subcategorie van de beursgenoteerde bedrijfsobligaties
ESG	ESG staat voor environmental (milieu, natuur, klimaat, ecologisch), social (maatschappij) en governance (bestuur). Ontwikkelingen op maatschappelijk, ecologische en bestuurlijk vlak (zowel binnen een bedrijf als m.b.t. wet- en regelgeving) kunnen risico's met zich meebrengen voor de lange termijn waardecreatie of financiële situatie van een bedrijf of overheid. Er is dan sprake van ESG-risico's. 'Deze risico's hoeven niet zonder meer vermeden te worden; maar wel worden beheerst' (DNB, Op waarde geschat?, 2019)
Financed emissions	$\sum ((\text{EUR belegd in bedrijf}/\text{EUR EVIC bedrijf}) \times \text{absolute uitstoot bedrijf})$
Fysiek risico	Vorm van klimaatrisico. Risico dat de waarde van beleggingen negatief beïnvloed wordt doordat bedrijven gedwongen worden om activiteiten (tijdelijk) te staken of de waarde van activa sterk daalt (e.g. gebouwen) als gevolg van klimaat-gedreven schade (storm, overstroming, hittegolf, bosbrand, etc.).
GRESB	GRESB beoordeelt het duurzaamheidskarakter van vastgoedbeleggingen, waarbij o.a. rekening wordt gehouden met energieverbruik en fossiele energie. (https://www.gresb.com/nl-en/)

Begrip/Afkorting	Definitie
HY	High yield. Subcategorie van de beursgenoteerde bedrijfsobligaties
IGC	Investment grade credits. Subcategorie van de beursgenoteerde bedrijfsobligaties
IMVB	Het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) Pensioenfondsen is december 2018 van start gegaan, met een looptijd van vier jaar. Het is o.a. ondertekend door meer dan 80 pensioenfondsen, de Pensioenfederatie en drie ministeries. Doel was het bevorderen van internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen bij de pensioenfondsen. (https://www.imvoconvenanten.nl/nl/pensioenfondsen en https://www.pensioenfederatie.nl/website/themas/vermogensbeheer/imvb-convenant/over-het-convenant)
ISSB	International Sustainability Standards Board (ISSB) ontwikkelt rapportagestandaarden m.b.t. duurzaamheidsaspecten van bedrijven t.b.v. beleggers en andere financiële instellingen. ISSB heeft een onderdeel van IFRS, heeft een groot draagvlak (G7, G20, IOSCO, etc.) en is bezig met de consolidatie van een aantal standaarden zoals TCFD, Value reporting foundation en SASB. (https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/)
ITR	Implied temperature rise. Indicator van de verwachte bijdrage die een belegging levert aan de opwarming van de aarde. Vooruitkijkende indicator. PGB gebruikt de indicator niet als basis voor beleggingsbeslissingen, maar als input voor engagement en rapportage.
Klimaatcommitment van managers	Combinatie van: formele commitment van de manager om de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te helpen realiseren, formele korte en lange termijn CO2e-reductiedoelstellingen, een concreet en geloofwaardig actieplan en periodieke voortgangsrapportages over acties en resultaten.
Klimaat-neutraal	De netto CO2e-uitstoot, het totaal van de CO2e-uitstoot min het totaal aan verwijderde broeikasgassen, moet uiterlijk 2050 nul zijn
Klimaatvriendelijke strategie	Beleggingsstrategie die, naast aandacht voor rendement, risico's en kosten, ook gericht is op systematische reductie van de CO2e-voetafdruk van een beleggingsportefeuille en aansluit op het klimaatplan van PGB.
MVB	Maatschappelijk verantwoord beleggen. Term is in 2022 door PGB vervangen door duurzaam beleggen.
NA100	Nature Action 100 (NA100) is een initiatief, geleid door institutionele beleggers, om (beursgenoteerde) bedrijven te stimuleren om hun negatieve impact op de natuur (bijv. verlies van biodiversiteit) te verminderen en om te keren. De focus ligt hierbij op bedrijven in sectoren die de grootste, negatieve impact hebben. (https://www.natureaction100.org/)
OESO-richtlijnen	De OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen maken duidelijk wat de Nederlandse overheid (en 48 andere landen) van bedrijven verwacht bij het internationaal zakendoen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Ze bieden handvatten voor bedrijven hoe met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid of milieu. De OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen vormen samen met de beginselen voor mensenrechten en bedrijfsleven van de Verenigde Naties (UN Guiding Principles for Business and Human Rights: UNGP's) het kader voor internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). De richtlijnen omvatten ook de fundamentele arbeidsnormen van de internationale arbeidsorganisatie (ILO). Het proces van gepaste zorgvuldigheid (due diligence) speelt een belangrijke rol bij internationaal MVO. Hierbij worden ondernemingen geacht de daadwerkelijke en mogelijke negatieve impact van hun handelen te identificeren, te voorkomen en te verminderen en verantwoording af te leggen over hoe zij omgaan met

Begrip/Afkorting	Definitie
	geïdentificeerde risico's. (https://www.oesorichtlijnen.nl/ en https://www.imvoconvenanten.nl/nl/waarom/oeso-richtlijnen)
PAI-indicator	Principal adverse impact-indicator. Zie SFDR.
PCAF	Partnership for carbon accounting financials. Geeft concrete richtlijnen voor de berekening van CO2e-intensiteit en financed emissions (https://carbonaccountingfinancials.com/)
PGB	Stichting Pensioenfonds PGB (https://www.pensioenfondspgb.nl/)
SDG	Sustainable development goals. In 2015 hebben alle 193 landen die lid zijn van de Verenigde Naties (VN) de Sustainable Development Goals (SDG) aangenomen. De doelen gelden voor alle landen en voor alle mensen. De doelen roepen op tot onderwijs, gezondheidszorg en fatsoenlijke banen voor iedereen, en bescherming van de oceanen, bossen en volledig natuurlijke habitats. Ze schetsen een beeld van een toekomst waarin vooruitgang iedereen ten goede komt, waar klimaatverandering een halt wordt toegeroepen en alle mensen in vrede en welvaart kunnen leven. Het unieke karakter van de SDG's betekent dat ze met elkaar verbonden zijn – vooruitgang boeken op het ene doel leidt vaak tot vooruitgang op een ander doel, of soms zelfs op meerdere. (https://sdgs.un.org/goals)
SDI-AOP	Sustainable development investments - Asset owner platform (https://www.sdi-aop.org/)
SFDR	Sustainable finance disclosure regulation. De Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) schrijft transparantieregels voor over duurzaamheid door financiële marktdeelnemers en financieel adviseurs. Onder financiële marktdeelnemers worden onder meer verstaan banken, beleggingsondernemingen, pensioenfondsen, etc. De SFDR verplicht deze partijen een verklaring op hun website te plaatsen waaruit is op te maken of zij de negatieve duurzaamheidsimpact van hun beleggingen meewegen. Als dat het geval is, moeten zij ook duidelijk maken hoe het due diligence beleid daarop is afgestemd. Daarbij mag rekening worden gehouden met de omvang, aard en complexiteit van de activiteiten en producten. Deze partijen worden door de SFDR verplicht de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen te meten aan de hand van een reeks aan duurzaamheidsfactoren en zullen hierover aan klanten moeten communiceren. Dat gebeurt via de Verklaring ongunstige effecten. (https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/onderwerpen/duurzaamheid-sfdr)
SFDR CO2e-voetafdruk	De SFDR CO2e-voetafdruk verwijst naar de 4 verplichte PAI-indicatoren die SFDR onderkent m.b.t. CO2e-emissies: 'GHG emissions', 'Carbon footprint', 'GHG intensity of investee companies' en 'exposure to companies active in the fossil fuel sector'.
TCFD	Taskforce on Climate-related Financial Disclosure (TCFD) is in 2015 opgericht. Het TCFD-rapportageraamwerk is bedoeld om beleggers en andere financiële instellingen een beter te geven van de materiële duurzaamheidsrisico's die een bedrijf loopt. Hierbij wordt aandacht besteed aan doelstellingen, strategie, governance en risicobeheersing. TCFD heeft haar taken in 2023 overgedragen aan de ISSB. (https://www.fsb-tcf.org/)
Transitierisico	Vorm van klimaatrisico. Risico dat de waarde van beleggingen negatief beïnvloed wordt door strengere wet- en regelgeving, technologische ontwikkelingen, verminderde vraag naar producten en diensten of negatieve impact op de reputatie van bedrijven. In de context van het klimaatplan betreft het veranderingen gedreven door de wens of noodzaak om de opwarming van de aarde te beperken door de uitstoot en concentratie van broeikasgassen te reduceren.
UNGC	De UN Global Compact (UN GC) streeft ernaar om bedrijven en belanghebbenden te mobiliseren met als doel de levens van toekomstige generaties te verbeteren. Geleid door de Tien Principes van de UNGC m.b.t. mensenrechten, arbeid, milieu en corruptiebestrijding en de 17 SDG's ondersteunen we organisaties bij het begrijpen van wat verantwoord ondernemen betekent in een wereldwijde en lokale context en bieden we richtlijnen om duurzaamheidsverplichtingen in actie om te zetten. (https://unglobalcompact.org/ en https://gcnetherlands.nl/)
UNPRI	De United Nations Principles for Responsible Investment (UNPRI). Het doel van UNPRI: inzicht krijgen in de gevolgen van duurzaamheid voor beleggers aan de hand van 6 principes: 1. We will incorporate ESG issues into investment analysis and decision-making processes; 2. We will be active owners and incorporate ESG issues into our ownership policies and practices; 3. We will seek appropriate disclosure on ESG issues by the entities in which we invest; 4. We will promote acceptance and implementation of the Principles within the investment industry; 5. We will work together to enhance our effectiveness in implementing the Principles;

Begrip/Afkorting	Definitie
	6. We will each report on our activities and progress towards implementing the Principles. UNPRI ondersteunt ondertekenaars bij de integratie van deze principes in het beleggingsproces en bij invulling van actief aandeelhouderschap. (https://www.unpri.org/)
VBDO	De Vereniging van beleggers voor duurzame ontwikkeling (VBDO) zet zich in voor het verduurzamen van de kapitaalmarkt, vanuit de overtuiging dat dit leidt tot een gezondere en meer rechtvaardige wereld. Als onafhankelijke vereniging is VBDO sinds 1995 en m.n. binnen Nederland een aanjager, motivator en kennisleider voor verantwoord beleggen en voor verankering van duurzaamheid bij ondernemingen. (https://www.vbdo.nl/)
WACI	Weighted average carbon intensity of gewogen gemiddelde CO2e-intensiteit van een beleggingsportefeuille: $\sum ((\text{EUR belegd in bedrijf}/\text{EUR marktwaarde portfolio}) \times (\text{absolute uitstoot bedrijf}/\text{omzet}))$. Zie CO2e intensiteit.